

УЧЕБНА ПРОГРАМА ПО УЧЕБНИЯ ПРЕДМЕТ ИЗОБРАЗИТЕЛНО ИЗКУСТВО ЗА V КЛАС (ОБЩООБРАЗОВАТЕЛНА ПОДГОТОВКА)

КРАТКО ПРЕДСТАВЯНЕ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА

Обучението по изобразително изкуство в прогимназиален етап е насочено към умения, знания и отношения, които формират цялостен и задълбочен интерес към постиженията на националната и световната художествена култура. Художественото образование през този етап е базирано върху индивидуалния опит и творчески потенциал на всеки ученик и неговите възможности за свободно изразяване на идеи и преживявания чрез различни изобразителни средства. Учебният предмет изобразително изкуство през прогимназиалния етап развива и систематизира умения и знания, които ученикът е придобил в началния етап. Нов акцент се явяват знанията и дейностите, свързани с историята на изкуството и връзката между изкуството и виртуалната среда. Основна цел на обучението по изобразително изкуство е стремежът към изграждане на естетически критерии при възприемане на обекти и явления от действителността и творби на изкуството.

В V клас обучението по изобразително изкуство е насочено към: овладяване на базисни знания, изграждане отношение към праисторическото изкуство и изкуството на Древния свят; усвояване на основни знания за изящните изкуства; изразяване на идеи и преживявания чрез различни изразни средства на изящните изкуства; използване възможностите на дигиталните технологии за възприемане на изкуството и приложението им в творческата дейност на учениците; изграждане на естетически критерии за оценка на обекти от действителността и произведения на изкуството.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ ОТ ОБУЧЕНИЕТО В КРАЯ НА КЛАСА

ОБЛАСТИ НА КОМПЕТЕНТНОСТ	ЗНАНИЯ, УМЕНИЯ И ОТНОШЕНИЯ
Изкуство и общество	<ul style="list-style-type: none"> • Познава най-общо праисторическо, древно и антично изкуство и архитектура. • Притежава основни знания за художественото наследство по българските земи от праисторията и Древността. • Разпознава значими произведения на изкуството и архитектурата, характерни за тези периоди. • Интерпретира с изобразителна дейност образци на изкуството от праисторията и Древния свят. • Разграничава произведения на изкуството по вид и жанр. • Осъзнава изразни средства на живописца, графиката и скулптурата. • Разбира връзката между изобразителни средства и вид изкуство. • Разбира значението на основни понятия за видове, жанрове и изразни средства в изкуството. • Умее да се ориентира най-общо в структурата на художественото произведение. • Описва чрез рисунки и текст най-общо произведения на изобразителните изкуства.
Изобразителни дейности	<ul style="list-style-type: none"> • Наблюдава и проучва обекти в природна и архитектурна среда, описва впечатления от наблюдаваното чрез рисунки и текст. • Създава скици на наблюдавани обекти. • Познава и прилага основни изобразителни материали и техните особености при изпълнение на изобразителни задачи. • Прилага изобразителни средства (графични, живописни, пластични, комбинирани) при изпълнение на изобразителни задачи. • Познава и прилага основни изобразителни техники съобразно вида на изобразителните материали. • Изпълнява рисунки или друг тип ученически творби чрез пряко наблюдение, по памет, представа и по въображение.

	<ul style="list-style-type: none"> • Разработва идейни скици и ескизи в областта на изящните изкуства. • Планира и организира работата по зададена задача или проект в областта на изящните изкуства. • Прилага основни принципи в скулптурата при изграждане на формата върху плоскост и в пространството. • Изпълнява задачи от цветознанието, свързани с определена тема. • Конструира и моделира, като използва подходящи материали.
<p>Визуална култура и електронни медии</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Познава ролята на дигиталните технологии за създаване и разпространяване на творби на изкуството. • Познава компютърна програма, подходяща за създаване и обработка на художествени изображения. • Познава и се ориентира в информационни страници за изкуство. • Участва в културни инициативи и събития, като визуализира впечатления с дигитални технологии. • Познава основни ИКТ за проучване, систематизиране и представяне на информация по значими социални теми, като прилага художествени средства. • Търси и участва чрез интерактивни мрежи в инициативи и дейности, свързани с изкуството.

УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ

Теми	Компетентности като очаквани резултати от обучението	Нови понятия
1. Тема ПРАИСТОРИЧЕСКО ИЗКУСТВО И ИЗКУСТВОТО НА ДРЕВНИЯ СВЯТ	<ul style="list-style-type: none"> • Познава най-общо праисторическото изкуство и изкуството на Древния свят. • Описва особености на праисторическото изкуство. • Разграничава творби на изкуството и архитектурата от Двуречието, Древен Египет, Древна Гърция и Древен Рим. • Коментира образци от изкуството на Древния свят и ги интерпретира с изобразителна дейност. 	мегалити скално изкуство пирамида, сфинкс акропол, пантеон
2. Тема ИЗКУСТВОТО НА ДРЕВНИТЕ ТРАКИ И НАСЛЕДСТВОТО НА АНТИЧНИТЕ ЦИВИЛИЗАЦИИ ПО БЪЛГАРСКИТЕ ЗЕМИ	<ul style="list-style-type: none"> • Познава най-общо тракийското и античното изкуство по българските земи. • Разпознава основни произведения от изкуството на траките и от античното изкуство по българските земи. • Изразява чрез описание и рисунки свои впечатления от образци на тракийското и античното изкуство по нашите земи. 	
3. Тема ВИДОВЕ И ЖАНРОВЕ В ИЗЯЩНИТЕ ИЗКУСТВА	<ul style="list-style-type: none"> • Притежава основни познания за видове и жанрове в изящните изкуства. • Разграничава произведения на изящните изкуства по вид и жанр. • Съпоставя различни видове и жанрове изящни изкуства. • Обсъжда особеностите на различни видове и жанрове изящни изкуства. • Изпълнява изобразителни задачи от различни видове и жанрове изящни изкуства 	изящни изкуства портрет пейзаж натюрморт
4. Тема ФОРМИТЕ В ПРИРОДАТА – ВЪЗПРИЕМАНЕ НА ЦВЯТ,	<ul style="list-style-type: none"> • Притежава знания за форма и структура на обекти от природната среда. • Създава скици и рисунки по наблюдение и по 	повърхност материалност скица

СТРУКТУРА И ПРОПОРЦИИ	<p>представа.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Оценява обекти от природната среда от естетическа гледна точка. 	ескиз хармония
5. Тема ИЗРАЗНИ СРЕДСТВА В ИЗЯЩНИТЕ ИЗКУСТВА	<ul style="list-style-type: none"> • Разграничава изразните средства в различни видове изящни изкуства. • Прилага изразни средства, характерни за изящните изкуства при различни видове изобразителни задачи. • Оценява приложението на изразните средства в изобразителното изкуство и ученическото творчество. 	щрих мазка фактура текстура
6. Тема КОМПОЗИЦИЯТА В ИЗЯЩНИТЕ ИЗКУСТВА	<ul style="list-style-type: none"> • Познава основни видове композиция в изящните изкуства. • Прилага основни принципи на композиционно изграждане при изпълнение на изобразителни задачи. • Коментира видовете композиция в творчеството на различни художници. 	композиция композиционен център
7. Тема ИЗКУСТВО И ВИРТУАЛНА СРЕДА 7.1. Изобразително изкуство и дигитално изображение 7.2. Информационни страници за изкуство 7.3. Изкуство и интерактивни мрежи за сътрудничество	<ul style="list-style-type: none"> • Създава художествени проекти, като прилага компютърни програми за създаване и обработка на образи. • Коментира възможностите на различни компютърни програми за създаване на художествени проекти. • Ориентира се във видове информационни страници за изкуство. • Коментира видове информационни страници за изкуство – на автори, галерии, музеи. • Познава форми за диалог и сътрудничество чрез изкуство в интернет. • Участва с творчески проекти в интерактивни мрежи за сътрудничество. 	дигитално изображение информационна страница за изкуство

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНО ПРОЦЕНТНО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЗАДЪЛЖИТЕЛНИТЕ УЧЕБНИ ЧАСОВЕ ЗА ГОДИНАТА

Годишният брой часове за изучаване на учебния предмет изобразително изкуство в V клас е определеният годишен брой часове в прилагания в училището рамков учебен план.

Новите знания се въвеждат чрез теоретични уроци (уроци, свързани с теория на изкуството и елементи от историята на изкуството) и уроци с практически изобразителни задачи. Практическите дейности съдействат за затвърждаване и развиване на изобразителни умения и навици, за разгръщане на творчески способности и въображение.

Упражненията в обучението по изобразително изкуство се включват в практическите дейности и са неразделна част от художествената практика на ученика.

Препоръчително е разпределението на часовете в седмичното разписание да се провежда в блок (два последователни учебни часа).

Темите за учебното съдържание са рамкови нямат задължителен ред. Предоставя се свобода при подбора на методите и средствата за постигане на очакваните резултати.

Съотношението между разпределението на часовете по различните дейности, цитирани в таблицата, е относително и приложението му зависи от конкретните условия в учебната практика.

За нови знания	54%
За упражнения	6%
За преговор и обобщение	9%
Практически дейности за развиване на творческите способности и въображение	22%
За контрол и оценка (за входно и изходно ниво, за контролни работи, тест)	9%

СПЕЦИФИЧНИ МЕТОДИ И ФОРМИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ НА ПОСТИЖЕНИЯТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Текущо оценяване

- на теоретични знания – елементи от историята и теорията на изкуството чрез текущо изпитване и тестове
- на ученически творби, резултат от изпълнение на изобразителни задачи на основа на естетически и дидактически критерии и показатели
- на възложени задачи за домашна работа

Забележка: По време на обучението в извънучилищната дейност се възлагат проекти или друг тип проучвателни или изобразителни задачи, които се оценяват по преценка на учителя.

Входно и изходно равнище

То се оценява чрез:

- резултата от изпълнение на изобразителна задача;
- визуален тест и/или въпросник.

Комплексна оценка

Оценката при приключването на учебния срок и учебната година е комплексна и включва оценките от теоретичната подготовка и оценките от практическите задачи.

Оценяването на резултатите от практическите задачи се базира на дидактически и естетически показатели. Естетическите показатели отразяват качествените характеристики на учебните творби, а дидактическите се отнасят до нивото на изпълнение на поставените учебни задачи. Активността на ученика се поощрява.

Съотношение при формиране на срочна оценка:

Текущи оценки (от устни, от писмени, от практически изпитвания)	60%
Оценки от контролни работи	10%
Оценки от други участия (работа в час, изпълнение на домашни работи, работа по проекти – портфолио, колективни прояви и изложби, конкурси и др.)	30%

ДЕЙНОСТИ ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА КЛЮЧОВИ КОМПЕТЕНТНОСТИ, КАКТО И МЕЖДУПРЕДМЕТНИ ВРЪЗКИ

Общообразователната подготовка на учениците по изобразително изкуство в V клас може се осъществява както в класната стая, така и извън училище под формата на:

- **пленер** – за възприемане на обекти от културно-историческото наследство в родния край, в региона;
- **музеи, галерии, колекции и сбирки** – за възприемане на творби на изобразителното изкуство;
- **организиране на изложба с ученически творби** – за представяне на резултати от проекти от индивидуална и колективна изобразителна дейност (рисушки, презентации и др.).

Образователните дейности в обучението по изобразително изкуство не са свързани само с конкретните теми. Те имат междупредметен характер и са насочени към придобиване на **ключови компетентности**, ориентирани към личностното развитие на ученика:

Ключови компетентности	Дейности и междупредметни връзки
<i>Компетентности в областта на българския език</i>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ описване на наблюдавани обекти, среда, произведения на изобразителното изкуство и ученически творби; ✓ разширяване на речника на учениците с нови понятия за изобразителното изкуство; ✓ общуване на роден език в културни ситуации; ✓ Търси, извлича, подбира, обобщава и осмисля информация от различни по формат текстове (непрекъснат – писмена реч, организирана в изречения, структурирани в абзаци; прекъснат – таблица, графика, диаграма, списък, изображение и др.; смесен – комбинация от прекъснат и непрекъснат текст), включително и дигитални, за изпълнение на определени задачи.
<i>Умения за общуване на чужди езици</i>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ разбиране на културното многообразие чрез общуване на чужди езици; ✓ обогатяване на знанията за изобразителното изкуство и художествената култура в други страни чрез общуване и информация на чужди езици;

<p><i>Математическа компетентност и основни компетентности в областта на природните науки и на технологиите</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ развиване на пространствени представи за визуални характеристики на геометрични форми и линии чрез изобразителна дейност; ✓ развиване на количествени представи за съотношения и количества в изобразителна дейност; ✓ прилагане на математически методи на мислене (логическо и пространствено) в творческа дейност; ✓ използване на геометрични фигури при създаване на визуални образи и знаци; ✓ създаване на художествени проекти и технологии с материали от природата;
<p><i>Дигитална компетентност</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ познаване на възможностите на компютъра и прилагане на компютърни програми за проучване, систематизиране, обработване, архивиране и ползване на информация за изкуството; ✓ прилагане на дигитални средства и технологии в творчески процес при създаване на различни видове изображения (образи, знаци); ✓ интерактивна употреба на информационно-комуникативни технически средства за възприемане на художествени произведения и сбирки, виртуални посещения на галерии; ✓ употреба на информационни и комуникационни технически средства за презентиране на резултати от изобразителна дейност и проекти;
<p><i>Умения за учене</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ планиране на самостоятелната работа на ученика; ✓ участие в екипна работа; ✓ развиване на мотивация и увереност за творческа изява и личностна реализация;
<p><i>Социални и граждански компетентности</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ изразяване на междуличностни и междукултурни умения за общуване чрез творчество; ✓ създаване на колективни творчески проекти; ✓ развиване на толерантност при участия в колективни творчески изяви и проекти. ✓ защитаване на човешките права чрез творчески дейности и инициативи;
<p><i>Инициативност и предприемчивост</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ развиване на инициативност, креативност и новаторство, активно участие в творчески проекти; ✓ практическо използване на материали и пособия, представяне на резултати от творчески дейности в обществена среда; ✓ използване на различни материали, инструменти и пособия в творчески дейности;
<p><i>Културна компетентност и умения за изразяване чрез творчество</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ развиване на познания за художествени творби и творчески дейности; ✓ разбиране ролята на естетическите фактори в околната среда (природна и обществена); ✓ проявяване на толерантност към културното многообразие; ✓ развиване на естетическо чувство чрез артистично себеизразяване и участие в културния живот; ✓ формиране на художествена култура при възприемане на произведения от изобразителното изкуство в музеи, галерии и сбирки в културни центрове; ✓ участие в културни ситуации с индивидуална и колективна изобразителна дейност;

<i>Умения за подкрепа на устойчивото развитие и за здравословен начин на живот и спорт.</i>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ проява на лична отговорност за опазване на околната среда и здравето на човека чрез участие в инициативи с творчески дейности и проекти; ✓ устойчиво използване на материали и ресурси в творчески дейности; ✓ решаване на социални проблеми за преодоляване на различия и неравенство между хората, водещи до социална изолация и бедност чрез творчески дейности и проекти.
---	---

Забележка: Посочените дейности са примерни и не изчерпват възможностите за изграждане на междупредметни връзки.